

BIBLIOGRAPHY

1. Acheson, James; **The British and Irish since 1960**, Macmillan, London, 1991
2. Baker, James R.; **Critical Essays on William Golding**, G.K. Hall and Co., Boston, 1988
3. Biles, Jack I. And Robert O. Evans; **Some Critical Consideration**, The University Press of Kentucky, Kentucky, 1978
4. Boyd, S.J.; **The Novels of William Golding**, The Harvester Press Ltd., Sussex, 1988
5. Dickson, L.L.; **The Modern Allegories of William Golding**, University of South Florida Press, Tampa, 1990
6. Hodson, Leighton; **William Golding**, Capricorn Book Edition, Edinburgh, 1971
7. Kinkead-Weekes Mark and Ian Gregor; **William Golding A Critical Study**, Faber and Faber Ltd., London, 1984
8. Medcalf, Stephen; **William Golding**, Longman Group Ltd., Essex, 1975
9. Page, Norman; **William Golding, Novels, 1954-67**, Macmillan Publishers
10. Pemberton, Clive; **William Golding**, Longmans, Green and Co. Ltd., Essex, 1969
11. Tiger, Virginia; **William Golding, The Dark Fields of Discovery**, Marion Boyars, London, 1976

MAHMÛD TEYMÛR

(1894-1973)

(HAYATI EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ)

Dr.Nurullah YILMAZ*

Hayatı: Kahire'nin mahallelerinden Derb-i Se'âde'de eski Arapça kitaplara vâkıf, el yazmaları ve kıymetli eserleri derleyen, aynı zamanda dil, edebiyat ve tarih alanında dönemin araştırmacı âlimlerinden biri olan Ahmed Teymûr Paşa'nın 1894 yılında bir oğlu dünyaya geldi. Arap Kürt aslına dayanan Ahmed Paşa, dedelerinden kalan geniş serveti saçıp savurmamış, çocuklarına saklamış, ayrıca Mısır'a ve Dârü'l-Kutub'e en kıymetli kütüphaneyi hediye etmekle asrın en büyük bağışını yapmıştır.

Ahmed Teymûr Paşa, güzel ahlaklı ve mütevazi birisiydi. Evinde Muhammed Abduh ve Şankıtî gibi edebiyatçı ve âlimlerin katıldığı bir meclis düzenlemekteydi. Buraya genellikle müsteşrikler ve komşu ülkelerden edebiyatçı ve âlimler gidip geliyordu. Hanımı ölünce çocuklarını Kâhire'nin kenar mahallelerinden biri olan Ayn Şems'e götürdü ve sonra onlara Zemâlik'te bir ev satın aldı. Yaz mevsimini çocuklarıyla beraber şahsına ait çiftliklerin birinde, sanki onlardan birisiymiş gibi çiftçiler arasında geçiriyordu.

İşte Mahmûd, kardeşi Muhammed ve iki kız kardeşi bu ortamda bu mutlu havayı teneffüs ederek büyüdü. Mahmûd, İbtidâiyye'yi bitirdikten sonra Lise'ye devam etti. Bu esnada babasının gözü onun üzerindeydi; Mahmûd ile kız kardeşini edebiyata yönlendirmeye çalışarak onları İmru'u'l-Kays'ın Mu'allaka' sını ezberlemeye teşvik etti. Çok geçmeden Mahmûd ve Muhammed bir âile gazetesi ve bazı ilgi çekici oyunların sahnelendiği bir âile tiyatrosu kurdular Şüphesiz bu durum onları Batı'dan tercüme edilen hikayeleri okumaya yöneltti.

* Atatürk Üni. Fen -Ed.. Fak. Araştırma Görevlisi

Muhammed 1911 yılında Paris'e giderek 1914 yılına kadar orada kalıp hikaye ve tiyatro alanında ayrıntılı bilgilere ulaşma imkanı buldu. Bu sırada Mahmûd Lise'yi bitirmiş ve Yüksek Ziraat Okulu'na kaydolmuştu. Ne varki O, tifo hastalığına yakalandı. Bu hastalık onu çok etkileyip bünyesini zayıf düşürdüğü için öğrenimini bırakmak zorunda kaldı. Bu arada Muhammed de Paris'ten döndü ve ona hikaye ve tiyatro sanatının metotlarını öğreterek Muveylîhî'nin *Hadîsu 'Îsâ b. Hişâm* ve Muhammed Huseyn Heykel'in *Zeyneb* 'ini sevdirdi.

Muhammed, kardeşi Mahmud'a Batı hikayeciliğindeki gerçekçi metodu öğretip bu yolda ilerlemesini tavsiye etti. Mahmûd da özellikle Fransız hikayeci Mopasan'ın yolunu takip edip bu alanda eserler vermeye başladı ve bu çalışmaları çerçevesinde *Şeyh Cum'a* ve *Yuhfez bil Busta* hikayelerini yazdı. Muhammed 1921 yılında henüz gençliğinin baharında öldüğünde sancağı ondan kardeşi Mahmûd aldı. Mahmûd, 1925 yılında sistemli bir çalışmanın ürünü olarak *Şeyh Cum'a* vd. hikayeleri içeren bir mecmûa, bunun yanında bir de *Ammun Motoli* vs. hikayelerin bulunduğu bir başka mecmûa çıkardı. Daha sonra *eş-Şeyh Seyyid el-Abât* adlı hikayeyi yayınladı. Bu hikayenin önsözünde Arap hikayeciliği, Muveylîhî, Muhammed Huseyn Heykel ve kardeşi Muhammed Teymûr' dan bahsetmiştir¹.

Edebî Kişiliği: Mahmûd Teymûr' un yaşadığı dönemde modern yazarlardan oluşan bir kuşak hikaye sanatında sosyal eğilimlerden etkilenmiştir. İşte bunlardan biri ve en önemli kişi önce kısa hikaye yazımıyla başlayıp daha sonra uzun toplumsal olayları konu alan hikayeler kaleme almaya yönelen Mahmûd Teymûr' dur.

¹ Geniş bilgi için bkz. Şevkî Dayf, *el-Edebu'l-'Arabiyyu'l-Mu'âsir fî Mısır*, Dâru'l-Me'ârif, Kâhire, 1961, s. 299-305; Mahmûd Hâmid Şevket, *Mukavvimât fî'l-Kıssati'l-'Arabiyyeti'l-Hadîse fî Mısır*, Dâru'l-Cil, Kâhire, 1974, s. 214-215; Seyyid Hâmid en-Nessâc, *Bânûrâmâ er-Rivâyetu'l-'Arabiyyetu'l-Hadîse*, Dâru'l-Me'ârif, Kâhire, 1978, s. 130-132; M.M. Badawi, *The Origins of the Arabic Novel Early Beginnings*, Canada, 1985, s. 36-39; Abdulkerîm el-Kettânî-Abdulazîz Bağdâd, *el-Mufid fî Terâcimi's-Şu'arâ ve'l-Udebâ ve'l-Mufekkirîn*, Dâru's-Sekâfe, Kâhire, 1987, s. 278-280;

Onun bu yöndeki sanat eserlerini şekillendiren en önemli unsur, çağdaş çevre ve çağdaş kültürden bir başka deyişle Avrupaî öğretiler ve Fransız edebiyatından etkilenen özel tabii değerlerdir. Yazar aristokrat bakış açısıyla halk tabakalarında mevcut insânî kusurları ele alırken gözlemlerini dikkatlice seçmiştir. Bu hususta Batı edebiyatındaki tenkit anlayışından, özellikle Rus ve Fransız edebiyatında sembol olmuş Tercenyev ve Mopasan' dan etkilenmiş olduğunu gözden kaçırmamak gerekir¹. Yazarın hikaye sanatına gelince; uzun hikayelerde Mısırlıların yazım sanatından etkilenmiş, çağdaş fikirde yapıcı faktörleri savunarak onların metodunu takip etmiştir. Bu hikayede sergilediği doğu psikolojik ruhu, tenkitçi sosyal çatışmanın göstergesi olup bir bakıma insânî zaafılar şekillenmiştir.

Yazar, Fransızca'dan tercüme edilmiş olan ve aynı zamanda el-Menfalutî'nin kompozisyon üslubunun etkisinde kalarak, duygusal tahlilleri içeren *Mukârezâtu Sâmî* adlı eseri yazdıktan sonra kısa hikayeler dalında ortaya çıkan sanat, bir bakıma ona yön vermiş oldu. Bu vesile ile yazar, sanatını toplum ve sosyal çevre ile birleştirdi.

Gerek hikayelerinde gerekse diğer edebî türlerde ağırlıklı olarak toplumun sosyal yönünü aksettirmeye çalışmıştır. Zira o, eserlerinde toplumun aksayan yönlerini ortaya koyup bunlara çare arama yoluna gider. Nitekim o, bu yöndeki hikayelerinde daha çok toplumsal hayatta meydana gelen değişik hadiseler yer vermiş, ferdî ve ictimâî şartları ele almış ve yeri geldiğinde psikolojik tahliller yapmıştır. Tahlillerinde şahıslara karşı iyimser, tasvir ve hayal unsurlarında ise gayet mutedil olduğu görülür². Hikayelerinde yöresel mazmunlar üzerinde durmamış, olayları dar bir çerçevede değil, geniş kapsamlı bir biçimde, iyilik, olgunluk, tabiat ve eşyada güzellik unsurlarıyla birlikte ele alıp işlemiştir ki bu da onu sanatında önemli bir mertebeye ulaştırmıştır³. Modern Arap Edebiyatında gerçek hikayeciliğin kurucusu Muhammed Teymûr ise

¹ Mukavvimât fî'l-Kıssati'l-'Arabiyyeti'l-Hadîse fî Mısır, s. 217.

² Bânûrâmâ er-Rivâyetu'l-'Arabiyyetu'l-Hadîse, s. 130.

³ Mukavvimât fî'l-Kıssati'l-'Arabiyyeti'l-Hadîse fî Mısır, s. 214-215.

de bu sanatı asıl büyüten, geliştiren ve geniş bir edebiyat kitlesine yayan Mahmûd Teymûr'dur. Hikayecilik alanında kısa zamanda büyük mesafe kateden Mahmûd Teymûr, edebî yönden Batı edebiyatçılarına eşit değerde eserler vermiş, hatta birçok hikayesi Fransızca, İtalyanca, İngilizce, Almanca ve Rusça'ya çevrilmiştir. O, asrının tartışmasız hikaye üstadıdır. Hikayelerinde bazı hayâli unsurlar mevcuttur. Bu meyanda bazen bir hadiseyi takdim edip ona açıklık getirmedeği görülür. *Mektûbun alel Cebîn, Kullu 'âmin ve Entum bi Hayr, İhsânun Lillâh, Sefehun Ğâlizetun, Sebâbun ve Ğâniyâtun* bu sözünü ettiğimiz özelliği gösteren mecmuasından birkaçıdır.

Mahmûd kısa hikaye yazımına pek önem vermemiş, daha çok *Nidâu'l-Mechûl, Kleobatra fî Hâni'l-Halîlî, Selvâ fî Mehebi'r-Rîh* hikayelerinde olduğu gibi uzun hikayeler yazmayı tercih etmiştir. Hikayelerinde işlemiş olduğu aşk teması bir bakıma eski Arap edebiyatındaki uzrî aşk hikayelerini andırır ve bu bakımdan klasik doğu aşk ruhunu yansıtır.

Mahmûd Teymûr, edebiyatın bir çok dallarında takdire şâyân çalışmalar yapmış, bunun sonucunda manevi değeri yüksek bir çok ödül kazanmıştır. Bunların en önemlisi Dil Kurumu tarafından 1974 yılında verilen ödüldür. Bunun dışında Devlet Edebiyat Ödülü ve birinci dereceden Bilim ve Sanat Madalyası almıştır. Aynı zamanda Teymûr, Arap Dil Kurumu ile Sanat, Edebiyat ve Sosyal Bilimler Yüksek Kurulu'nda üyeliklerde bulunmuştur.

Kuşkusuz birçok Arap ve yabancı edebiyatçı ve tenkitçi Mahmûd Teymûr'dan önemli ölçüde etkilenmiştir. Hatta müsteşrik Germanus'un onun hakkında söylemiş olduğu " *Mahmûd Teymûr ortaya koyduğu büyük hedeflere kilitlenmiş insan tiplmeleriyle psikolojik roman yazarlığından edebiyatçı filozoflar ve kültür öğretmenleri katına yükselmiştir.*"¹ şeklindeki sözleri bu durumu açıkça ortaya koymuş bulunmaktadır.

Aslında bu hususu Germanus' un yukarıdaki değerlendirmesinden öte Mahmûd Teymûr' un bizzat kendi eserleri doğrulamaktadır. Çünkü onun eserleri hemen hemen her dönemde

¹ el-Mufid fî Terâcimi's-Şu'arâ ve'l-Udebâ ve'l- Mufekkirîn, I, 178.

sadece Mısır'da değil, çeşitli Arap ülkelerinde ele alınıp tartışma konusu yapılmış ve haklı olarak kendisine *Şeyhu'l-Kıssati'l-'Arabiyye* veya *'Amîdu'l-Kıssati'l-'Arabiyye* ünvanı verilmiştir. Ona bu ünvanı verenler aynı zamanda onun Mısır'da bu sanatın metotlarını tesbit eden ilk edip olduğu fikrinde birleşmiştir.

Eserleri : Mahmûd Teymûr'un bütün edebî ürünlerini saymak kâbil değil, fakat hikaye, tiyatro, roman, edebî makaleler, dil çalışmaları ve birtakım seyahat anılarından oluşan 50' yi aşkın edebî eseri bulunmaktadır¹. Onun Arap Edebiyatına mal olmuş belli başlı eserlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

Kleobatra fî Hâni'l-Halîlî: Yazarın Kâhire'de düzenlenen bir barış konferansını tasvir ettiği hayâli bir hikayedir. Burada dünyanın önde gelen filozofları toplanır ve onlardan biri başka âlemdeki ruhlardan biriyle birleşmeyi düşünür. Kleopatra ve eski Tatar kahramanı Timurlenk gelir; her ikisi de bilinen şekillerin zıddıdır. Kleopatra ve Timurlenk bu konferanstan umduklarını bulamazlar ve konferans önemsiz işlerin münakaşasıyla geçer. Hikayede Timurlenk toplantıyla ve oradakilerle alay eder ve hikaye baştan sona alay ve mizahlarla geçer.

İbn Celâ: Bu hikayede Haccâc' ı târih yönüyle değil, insânî yönüyle tasvir etmiştir.

Havâu'l-Hâlîde: Antara ve Able' nin aşkını konu alır.

el-Yevm Hamrun: Bu hikaye tamamiyle İmru'u'l-Kays' ın hayatını işler.

Sakru Kureyş: Endülüs Emevilerinin ilk halifesi olan Abdurrahmân ed-Dâhil' i anlatır.

Mahmûd Teymûr'un yukarıda kısaca bahsettiğimiz hikayeleri dışında onun edebî kariyerinde önemli pay sahibi olan *Nidâu'l-Mechûl* ve *Selvâ fî Mehebi'r-Rîh* 'i adlı iki hikayesinin üzerinde biraz daha geniş bir şekilde durmak gerekir. Çünkü onun hikaye sanatındaki maharetini asıl bu iki hikayede görmek mümkündür.

¹ el-Mufid fî Terâcimi's-Şu'arâ ve'l-Udebâ ve'l- Mufekkirîn, I, 178.

Nidâu'l-Mechûl: Yazar bu eserinde Lübnan coğrafyasında Arap uzrî hikayelerine benzeyen bir aşk hikayesinin canlandığı doğu tasavvuf ruhunu şekillendirmiştir. Genel olarak hikayenin konusuna gelince; sevgilisi öldürülen ve bilinmeyen bir yere kaçan bir âşığın öyküsünü anlatır.

" Aşık , sevdiği kız başkasıyla nişanlanınca düğün gecesi onu öldürür ve tek başına yaşam sürmek için dağa kaçır. Bir bayan çevresindekilerle birlikte onu bulmak için yola koyulur. Aşığın bulunduğu yere yönelince -bu sırada âşık yaralanmış ve yarasını tedavi etmeye çalışmaktadır- onunla karşılaşır. Aşık kadını görünce aralarındaki benzerlik sebebiyle onu sevgilisi zanneder. Fakat kadın ona derin bir sevgiyle aşık olur. Her ne kadar etrafındakilerle birlikte geriye dönüyormuş gibi yapsa da arada bir fırsatını bulup çevresindekilerden habersiz tekrar bu âşığın yanına döner ve olaylar bu şekilde gelişir. "

Hikayede yazarın hayal ve duygusallıktan, psikolojik tahlile dayalı gerçeğe yönelmiş olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ana konuya sağlam bir bağlama mevcut değildir. Nitekim bu durum hikayenin giriş bölümünden rahatlıkla anlaşılabilir:

Şeyh 'Ad Ebû'l-Mecd' in sahibi olduğu el-Emân Oteli' nde bana bir yer hazırlanmış. İstedğim gibi bir yer buldum; geniş bir sükunet, en aktif bir bedeni bile uyutabilecek sessiz bir ortam, fitrata uygun sâde bir yaşam. Otel çiftlik evine benziyor; Şeyh 'Ad otelin önüne düzensiz fakat makbûl bir şekilde bir kısım kozalak ve elma ağaçlarıyla bir takım çiçekler dikmiş. Uzak vâdi renk renk bitki örtüsüyle otelin önünde yayılmış olduğu halde yüksek dağlar bu değerli kara parçasını tıpkı onu koruyan bekçiler gibi kaplamakta . Dağın üzerinde garip bir şekilde kayaların arasında biten otları otlayan koyun sürüsü...."

Yazar tabiat tasvirlerinin yanısıra şahsiyet tasvir ve tahlilleri de yapmaktadır. Mesela Şeyh 'Ad ' ı şu cümlelerle anlatmaya çalışır:

" Tatlı dilli, gayet müsâmahakar, oldukça cömert. Bazen yatak ve kötü yiyecekler sunmasına karşın yemek ücreti olarak önüne gelen yüksek fiyata şaşarsın. Fakat asıl sen onun koyun sürüsü, tarıma elverişli arazisi ve kayısı ve çeşitli meyvelerle dolu

bahçelerin sahibi olduğunu öğrendiğinde şaşkınlığın devam eder ve bu denli mal varlığına karşılık otel çalıştırmasının onun için bir hobi olduğu kanaatine varırsın. "

Hikayede ilgi çeken bölüm de yazar ile bayan arasında geçen diyalogdur:

- Hanımefendi, bu sandalyeyi taşımada size yardım edebilir miyim?

Tatlı bir şekilde tebessüm etti ve şöyle dedi:

- Teşekkür ederim efendim. Kendinizi yormanıza gerek yok.

Fakat ben yine de ondan bir sandalye aldım ve tebessüm ederek onu taşıdım, onunla beraber yürüdüm , sonra şöyle dedim:

-Burası sizin ilginizi çekiyor mu? Gerçekten gezilerimde gördüğüm en güzel yörelerden birisi. Oteli rahat buluyor musunuz?

-Her şey bana uygun otelde rahat ediyorum. Ya siz, burada kalmaktan memnun musunuz?

- Oldukça

-Uzun müddet kalacak mısınız?

- Bir kaç hafta. Peki siz?

- Otel kapanıncaya kadar.

.....

Yukarıdaki parçalardan da anlaşılacağı gibi hikayede, olaylar romantik bir tarzda, renkli bir mûsikî diliyle tasvir edilmekte ve bu olaylar bir takım şahsiyetler ve sosyal çevre ile birlikte mütalaa edilmektedir. Bunun yanısıra fiilî ve duygusal tahlillerin aynı zamanda sosyal konularla birleştiğini görüyoruz.

Selvâ fî Mehebi'r-Rîh: Psikolojik tahlil içeren bir hikayedir. Hikayenin kadın kahramanı Selvâ, İskenderiye' de anne ve babasından yetim olarak dedesinin himayesinde büyümüştür. Babası annesini, kötü gidişatı sebebiyle boşamış, sonra kendisi de ölmüştür.

Yazar, bütün olaylarıyla birlikte dedenin evini takdim ederken kızın yalnızlık içindeki duygularını ve evin hizmetçisinin onu sakinleştirme çabasını konu alır.

Saf ve masum bir şekilde büyüyen genç kız, hizmetçisiyle beraber gittiği bir sosyete toplantısında tesadüfen aristokrat tabakadan bir paşa kızı ile tanışır. İkisi arasında yakın bir dostluk başlar. Bu esnada kızın nişanlısı Şerîf ve onun arkadaşı Hamdi ile de tanışır. Genç kız, dedesi ölünce hizmetçisinin himayesinde yaşamını sürdürür. Bir müddet sonra dedenin öldüğünü öğrenen anne, kızını almak için gelir ve Kâhire' nin Seyyide Zeyneb mahallesinde kızıyla beraber ikamet etmeye başlar. Aralarındaki ilişki devam edince kız, gerçek annesini ve geçmişteki onunla ilgili olayları öğrenmiş olur. Fakat bir süre sonra annesi de ölür. Kız arkadaşının Şerif ile evlenmesiyle birlikte o da Hamdi ile evlenir. Hamdi bir hastalığa tutulup hastaneye kaldırılır. Bu arada Selvâ ile Şerîf arasında duygusal bir yakınlık oluşur ve bu yakınlaşma gittikçe kıskançlığa dönüşür. Ne varki Şerif kendisini kumara kaptırıp bütün servetini kaybeder. Hastalıktan kurtulamayan Hamdi ölür. Bu durumda Selvâ geçimini temin etmek için dikiş işine başlar. Aynı zamanda hâmilelerdir. Bir hastanede çocuğunu doğurur, fakat çocuk ölür. Annesi hasta olan bir başka çocuk emzirilmek için ona getirilir. Selvâ bu çocuğa karşı bir yakınlık duymaktadır. Sonra bu çocuğun, kız arkadaşı Seniyye'nin Şerif'ten olan oğlu olduğunu anlar.

Türlü esprilerle örülü hikayede yazar, hikaye sanatındaki maharetini ve geniş kültür birikimini sergilemektedir. Selvâ'yı anlatırken onun tertemiz, masum bir genç kız iken hayatında olumsuz yönde nasıl değişiklikler olduğunu anlatırken zengininden fakirine değin çeşitli sosyal tabakaları inceler, ayrıca bu tabakaların yanısıra bazı şahısların dış görünüşlerini ve rûhî durumları bakımından psikolojik tahlillerini yapar. Hikaye Selvâ'nın şu sözleriyle başlar:

" Hayatımın 10 yaşından önceki döneminden bahsetmeyeceğim. O dönemde beni büyük babam kimaye ediyordu. Sıradan bir evde oturuyorduk. Babam öldüğünden beri dedem adeta yalnızlığa itilmişti. Yaşlılarının dışında hiç kimse onu ziyaret etmezdi. Sadece Tûhî Efendi denen biri onun yanına gelip giderdi. Bazen o ikisi bahçenin bitişiğindeki misafir odasına giderler, bazen de onları

neşeli bir şekilde tavla oynarken görürdüm Ben ise evde yalnız başıma onların sesiyle kendimi oyalamaya çalışırdım. Evde Ummu Yûnus ve el-Hâc Mesrûr adlı iki hizmetçi vardı. Birincisi zayıf, solgun benizli olup yüzüne bakan kişi onun hastalıklı olduğunu zannederdi. Fakat gerçekte o, sağlam bünyeli, güçlü, kuvvetli biriydi. İkincisi Hâc Mesrûr ise, sessiz sâkin bir zenciydi. Her ikisi de bana karşı şefketli davranıyordu. Fakat dedemin onlara karşı takındığı kaba ve sert tavır beni çok üzüyordu. ..."

Yukarıdaki tasvirde de anlaşılacağı üzere Yazarın bu parlak üslubu hiç şüphe yok ki onun şahsî becerisi sonucunda ortaya çıkmıştır.

Tiyatro Eserleri: Mahmûd Teymûr, uzun hikayelerin yanı sıra bir perdelik kısa tiyatro eserleri de yazmıştır. Bunlardan biri olan *Hakluhu Şâz*, aşk konusunu işleyen bir tiyatrodur ve insan okuyunca kendisini gülmekten alamaz. *el-Mahbe' Rakam 13* adlı tiyatrosunda ölüm korkusunu alaycı bir biçimde dile getirir. Yine bu tiyatrodaki aristokrat, fakir ve ümitsiz, hurafe ve kerametlere inananlar şeklinde bazı insan tiplerini canlandırmıştır. *Esteru Min Iblîs* adlı tiyatro eserinde, Mısır toplumunu konu alıp insanlardaki iyi ve kötü huylara değinir. Bu eserinde dikkate değer bir özellik karşılıklı konuşma ve bunun yanında açıklamalara yer verilmiş olmasıdır. Şu ana kadar saydıklarımızın dışında *Receb Efendi* ve *Atlal* gibi kayda değer tiyatro eserleri de vardır¹.

Teymûr'un ilgi çeken bir diğer yönü de el-Mahbe' Rakam 13'te olduğu gibi bazı tiyatro eserlerini birincisi fasih Arapça, ikincisi de avamca olmak üzere iki nüsha halinde yazmış olmasıdır.

¹ el-Edebu'l-'Arabiyyu'l-Mu'âsir fî Mısır, s. 301.